Suuren paaston valmistusviikot

Sisällys

Suuren paaston valmistusviikot 3

Sakkeuksen sunnuntai 5

Publikaanin ja fariseuksen sunnuntai 7

Tuhlaajapojan sunnuntai, septuagesima 9

Tuomiosunnuntai, lihapyhälasku 12

Sovintosunnuntai, maitopyhälasku 20

Suuren paaston valmistusviikot

Pääsiäistä edeltää valmistusaika, *suuri paasto*, joka on kirkkovuoden vanhin ja tärkein paasto. Sen merkitystä korostaa mm. se, että suurella paastolla on erityinen paastoon valmistava aika.

Paastoon valmistavia viikkoja on kolme ja paastoon valmistavia sunnuntaipäiviä on kokonaiset viisi!

Ensimmäinen valmistussunnuntai on **Sakkeuksen sunnuntai**. Se on neljä viikkoa ennen paaston alkua ja 11 viikkoa ennen pääsiäistä. Siitä alkavaa viikkoa ei lasketa vielä paaston valmistusviikkoihin.

Toinen valmistussunnuntai on **Publikaanin ja fariseuksen sunnuntai**. Publikaanin ja fariseuksen sunnuntaista alkaa Triodionin käyttö ja siitä alkava viikko on ensimmäinen paaston kolmesta valmistusviikosta.

Kolmas valmistussunnuntai on **Tuhlaajapojan sunnuntai**. Siitä alkaa paaston toinen valmistusviikko.

Neljäs valmistussunnuntai on **Tuomiosunnuntai**. Se aloittaa laskiaisviikon.

Viides ja viimeinen suuren paaston valmistussunnuntai on laskiais- eli **sovintosunnuntai**. Se päättää suuren paaston valmistusajan. Seuraavana päivänä on puhdas maanantai, suuren paaston ensimmäinen päivä.

Pääsiäinen ja siihen valmistautuminen | Opetushallitus

Valmistusviikot – Ortodoksi.net

Tulostettava tehtävä valmistusviikoista

Kati-kanttori kertoo valmistusviikoista.

Soittolista valmistusviikoista

Liitteet:

1) Paastokaavio Alexander Schemannin Suuri paasto -kirjasta.
2) Kira Sarakosti -värityskuva

Käytännön vinkkejä valmistusviikkkojen viettoon kotona

Laita Sakkeuksen sunnuntaina seinälle tai jääkaapin oveen paaston portaat. (Ks. liite.)

Varaa aika katumuksen sakramenttiin. Joissakin pyhäköissä on päivystysaikoja ja toisissa tulee itse varata aika olemalla pappiin yhteydessä.

Kalenteroi valmistusviikkojen ja suuren paaston jumalanpalvelukset. Näin tulee helpommin lähdettyä.

Käytä valmistusviikot paastosuunnitelman tekemiseen. Se voi sisältää esimerkiksi joitakin seuraavista asioista:

Miten noudatat ruokapaastoa (tai miten perheenä noudatatte sitä)?
Oma ja yhteinen rukoussääntö
Raamatun lukeminen (esim. päivän tekstit)
Jumalanpalveluksiin osallistuminen
Mistä luovut?
Mitä lisäät?
Mitä hyviä tekoja teet?

Jos mahdollista, tee elämääsi paastolle tilaa. Pyri rauhoittamaan elämää kaikelta turhalta ja pane ylimääräiset projektit pariksi kuukaudeksi jäihin.

Osta varastoon valmiiksi paastoherkkuja, esim. kuivahedelmiä, pähkinöitä, halvaa, tahinia, maapähkinävoita yms.

Tyhjennä valmistusviikkojen aikana pakastin ja kaapit liha-, maito-, muna- ja kalaruuista.

Etsi sopivaa lukemista paaston ajalle. Tässä muutama kova suositus:

Tie ylösnousemukseen, Serafim Seppälä
Tuhlaajapojan paluu. Metropoliitta Anthony Bloom
Nälkä ja jano, Christos Yannaras
Suuri paasto, Alexander Schmemann

Mitoita tavoitteesi realistisesti ja anna suunnitelman elää tilanteen mukaan. Aseta mieluummin pieniä tavoitteita, joita noudatat uskollisesti, kuin uuvuttavia tavoitteita, joista lopulta luovut.

Sakkeuksen sunnuntai

Luuk. 19:1–10

Kuva: Flickr / Ted

Sakkeuksen sunnuntai on ensimmäinen suuren paaston tienviitta. Siitä alkavaa viikkoa ei vielä kuitenkaan lasketa paaston valmistusviikkoihin.

Kertomus Sakkeuksesta kuvaa Jumalan kaipuuta. Sakkeus voitti oman pienuutensa nähdäkseen Kristuksen, minkä seurauksena hänen elämänsä muuttui. Samoin me tähyilemme 11 viikon päässä siintävää Pääsiäistä ja pyrimme paaston aikana taklaamaan henkisen pienuutemme, jotta Kristus voisi tulla kattomme alle.

Kuva: Wikimedia Commons / Demetra Sarras

Pyhää apostoli Sakkeusta muistellaan 20.4. sekä seitsemänkymmenen apostolin yhteisenä muistopäivänä 4.1.

Sakkeuksen sunnuntai – Ortodoksi.net

Sakkeus (apostoli) – Ortodoksi.net

Metsäviikunapuu, johon Sakkeus kiipesi, sijaitsee Jerikossa, Palestiinassa.

Kuva: Flickr / Larry Koester

Publikaanin ja fariseuksen sunnuntai

Luuk.18:10–14

Kuva: Flickr / Ted

Kristuksen vertaus publikaanista ja fariseuksesta kertoo nöyryydestä.

Publikaanin ja fariseuksen sunnuntai aloittaa Triodionin käytön. **Triodion** sisältää suuren paaston jumalanpalvelustekstit ja sitä käytetään suureen lauantaihin asti.

Publikaanin ja fariseuksen sunnuntain vigiliassa lauletaan ensimmäisen kerran **Synninkatumuksen ovet** -veisu. Veisua lauletaan tästä eteenpäin jokaisessa sunnuntaivigiliassa, Maria Egyptiläisen sunnuntaihin saakka.

Kati-kanttori kertoo Synninkatumuksen ovet -veisusta.

Synninkatumuksen ovet -veisu

Publikaanin ja fariseuksen sunnuntai – Ortodoksi.net

Publikaanin ja fariseuksen sunnuntaista alkaa kolmen viikon jakso, jonka kreikankielinen nimitys on **Apokries** (suom. hyvästit lihalle). Se on ortodoksinen **karnevaalikausi**, jonka aikana luovutaan asteittain eläinkunnan tuotteista ja laskeudutaan suureen paastoon.

Sana ”karnevaali” on latinaa ja tarkoittaa lihasta luopumista.
Karnevaalia vietetään paaston edellä.

Ensimmäinen suuren paaston valmistusviikko on **paastoton viikko**. Sen aikana ei noudateta tavanomaisia keskiviikko- ja perjantaipaastoa.

Kirkkovuosi sisältää neljä paastotonta jaksoa:

- Publikaanin ja fariseuksen sunnuntaista alkava suuren paaston ensimmäinen valmistusviikko;
- Ensimmäinen pääsiäisviikko eli Kirkas viikko;
- Helluntaista alkava helluntaiviikko, joka edeltää apostolien paastoa;
- Kristuksen syntymän juhlasta alkava 11-päiväinen paastoton aika (25.12.–4.1.)

Pyhän Sargiksen paasto ja juhla

Samaan aikaan, kun me vietämme paastotonta viikkoa, vietetään Armeniassa pyhän Sargiksen paastoa, sekä pyhän Sargiksen juhlaa. Pyhän Sargiksen muistopäivä on lauantaina, ja sen edellä, maanantaista perjantaihin vietetään viisipäiväistä katekumeenien paastoa

Pyhä Sargis (Sergios) oli 300- luvulla elänyt sotilas ja marttyyri. Hänen muistopäivänsä on Armeniassa nuoren lemmen juhla, joka vastaa hieman läntisessä maailmassa vietettävää pyhän Valentinoksen päivää (suom. ystävänpäivä, ks. 14.2.)

Katekumeenien lisäksi on tapana, että myös naimaikäiset nuoret, erityisesti tytöt, paastoavat ennen juhlaa. Ne, jotka kykenevät, ovat keskiviikosta perjantaihin kokonaan ravinnotta. Perjantai-iltana paasto rikotaan syömällä suolaisia aghablit-keksejä, minkä jälkeen mennään nukkumaan juomatta lainkaan. Unessa tuleva sulho tuo janoiselle vettä.

Mm. Kyyrölässä oli vastaava tapa uudenvuodenaattona: tyynyn alle pantiin suolaisia keksejä ja tuleva puoliso tuli unessa tarjoamaan vettä.

Aghablit-keksien lisäksi juhlapäivänä syödään pyhän Sargiksen halvaa.

Tuhlaajapojan sunnuntai, septuagesima

Luuk.15:11–32

Kuva: Flickr / Ted

Kristuksen vertaus tuhlaajapojasta kertoo hengellisestä maanpakolaisuudesta, paluusta ja anteeksiannosta. Maanpakolaisuusteema näkyy sunnuntain vigiliassa, jonka aamupalveluksessa lauletaan **Baabelin virtain vierillä** -veisu. Veisun sanat ovat psalmista 137 (LXX 136) ja kertovat Israelin kansan pakkosiirtolaisuudesta. Kirkko tulkitsee niiden kertovan samalla sielun erosta Jumalasta. Veisu lauletaan myös kahden seuraavan valmistussunnuntain vigiliassa.

Baabelin virtain vierillä (Joensuun Ortodoksinen Mieskuoro)

Baabelin virtain vierillä (Turun ortodoksisen kirkon kuoro)

Tuhlaajapojan sunnuntai – Ortodoksi.net

Kuva: Wikimedia Commons

Babylonin virtain vierillä, Gebhard Fugel, 1920

Katolinen kirkko kutsuu kolmatta paastoa edeltävää sunnuntaita sen latinankielisellä nimellä **Septuagesima**, seitsemäskymmenes. Tämä on viittaus Babylonian pakkosiirtolaisuuteen, joka profeetta Jeremiaan ennustuksen mukaan kesti seitsemänkymmentä vuotta (Jer. 25:1–14).

Septuagesimasta alkaa lännen kirkon esipaasto eli karnevaalikausi, joka huipentuu laskiaistiistaihin.

Ortodoksit kutsuvat tuhlaajapojan sunnuntaista alkavaa viikkoa **kirjavaksi viikoksi**. Se on toinen kolmesta suuren paaston valmistusviikosta ja sen aikana noudatetaan normaalia keskiviikko- ja perjantaipaastoa. Viikon aikana on kuitenkin tarkoitus pikkuhiljaa luopua lihan syömisestä ja siksi sen karjalankielinen nimi on **lihapyhälaskunedäli**, eli lihapaastolaskuviikko.

Kirjavan viikon torstai on Kreikassa **kärytorstai** (tsiknopempti). Se on viimeinen kahden paastopäivän väliin sattuva arkipäivä ennen suurta paastoa, jolloin paastosäännöt sallivat lihan. Tästä syystä on tullut perinteeksi kokoontua tuolloin yhteen grillaamaan lihaa ja nauttimaan lempiliharuokia.

Kirjavan viikon lauantai on yleinen vainajienmuistopäivä, sielujen lauantai, tai karjalaksi **muistinsuovatta**. Tällöin vieraillaan kalmistossa ja nautitaan kolivaa ja annetaan almuja vainajien muistoksi.

Kolme opetuspuhetta tuhlaajapojan sunnuntaista

Isä Teemu Toivonen

Isä Vladimiros Rusanen

Isä Heikki Huttunen

Kuva: Hermitage Museum/ Wikimedia Commons

Rembrandtin näkemys tuhlaajapojan paluusta

Tuomiosunnuntai, lihapyhälasku

Matt.25:31–46

Kuva: Flickr / Jim Forest

Tuomiosunnuntain evankeliumi kertoo lähimmäisenrakkaudesta, sillä lähimmäisessä näemme Kristuksen kasvot:

Kuningas vastaa heille: 'Totisesti: kaiken, minkä te olette tehneet yhdelle näistä vähäisimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle.' (Matt. 25:40)

Tuomiosunnuntain karjalankielinen nimi on **lihapyhälasku**, sillä sen jälkeen laskeudumme lihapaastoon. Muut eläinkunnan tuotteet ovat sallittuja sovintosunnuntaihin asti.

Koptilaiset kristityt aloittavat paaston kahdeksan viikkoa ennen pääsiäistä. Viikonloppuja ei lasketa suuren paaston päiviksi, joten paaston kesto on 8 x 5 pv = 40 päivää.

Tuomiosunnuntai – Ortodoksi.net

Tuomiosunnuntaista alkava viikko on suomeksi **laskiaisviikko** ja karjalaksi **maitopyhälaskunedäli**. Kala, kananmunat ja maitotuotteet ovat sallittuja koko viikon, myös keskiviikkona ja perjantaina.

Slaaviaisessa kulttuurissa laskiaisena syödään blinejä ja siksi viikkoa kutsutaan myös **bliniviikoksi**. Venäjäksi laskiaisviikko on **maslenitsa** eli voiviikko (ven. Масленица, sanasta масло, voi) ja kreikaksi **juustoviikko** (Τυρινή).

Laskiaisviikolla aletaan lukemaan pyhän Efraim Syyrialaisen paastorukousta, jota luetaan läpi suuren paaston aina suuren keskiviikon ennenpyhitettyjen lahjain liturgiaan asti. Ensimmäisen kerran pyhän Efraim Syyrialaisen paastorukous luetaan laskiaisviikon keskiviikkona ja perjantaina.

Laskiaisviikko on erityislaatuinen nivelkohta valmistusviikkojen ja suuren paaston välillä. Keskiviikko ja perjantai ovat ikään kuin jo suurta paastoa, sillä em. päivinä ei saa toimittaa liturgiaa. Suuren paaston rakenne on muodostunut nykyisenlaiseksi vuosisatojen saatossa. Laskiaisviikko on todennäköisesti paikoin ollut ensimmäinen paastoviikko, kuten kopteilla edelleen.

Pyhän Efraim Syyrialaisen paastorukous

Herra, elämäni valtias!
Estä minusta laiskuuden, velttouden, vallanhimon ja turhanpuhumisen henki.
(kumarrus maahan)

Anna minulle, sinun palvelijallesi,
sielun puhtauden, nöyryyden, kärsivällisyyden ja rakkauden henki.
(kumarrus maahan)

Oi, Kuningas ja Herra!
Anna minun nähdä rikokseni ja anna, etten veljeäni tuomitsisi,
sillä siunattu olet sinä iankaikkisesti.
Aamen.
(kumarrus maahan)

Pyhä Efraim Syyrialainen on 300-luvulla elänyt askeetti. Hänen muistoaan kunnioitetaan 28.1.

Pyhä jumalankantajaisä Efraim Syyrialainen - Suomen ortodoksinen kirkko

Efraim Syyrialainen – Ortodoksi.net

Kuva: Collection of Marianna Latsis / Wikimedia Commons

Leos Moskos, Viimeinen tuomio

Ikoni tunnetaan myös nimellä Kristuksen toinen tuleminen.

Venäjällä maslenitsaviikon jokaiselle päivälle on oma perinne:

Maanantaina (vstretsha, tapaaminen) ihmiset rakentavat vanhoista vaatteista ja oljista maslenitsa-nuken, joka kuvastaa mennyttä talvea. Tänään paistetaan myös ensimmäiset blinit ja muinoin ensimmäinen blini oli tapana antaa köyhälle.

Tiistaina (zaigrishi, leikittely) lasketaan muun muassa mäkeä. Pojat liehittelevät myös tyttöjä kutsumalla heitä mukaansa mäenlaskuun.

Keskiviikkona (lakomka, mässäily) herkutellaan. Vävypojat tulevat appivanhempiensa luo syömään blinejä, joita anoppi on valmistanut.

Torstaina (razgul, meluisa torstai) kannetaan nukkea ympäriinsä sekä luistellaan ja lauletaan. Nuoret miehet ottavat myös mittaa toisistaan.

Perjantaina (teshiny vetsherki, anopin päivä) vuorostaan vävypoika valmistaa blinejä ja kutsuu appivanhempansa syömään niitä.

Lauantaina (zolovkiny posidelki, miniän päivä) tavataan sukulaisia ja miniät antavat kälyilleen lahjoiksi esimerkiksi huiveja.

Maslenitsan kyläilyperinteen takana on perherauha ja sovinnon tekeminen. Viikon aikana kyläiltiin kaikkien lähisukulaisten luona, pyydettiin anteeksi ja syötiin sovintoateriaksi blinejä.

Maslenitsa - blinien mystiset juuret. – Gastrodontin maailma

Kuva: Pixabay/ photosforyou

Slaavien laskiaisviikon perinneherkkuja ovat blinit, oladit ja syrnikit. Pohjoismaissa syödään hernekeittoa ja laskiaispullaa. Ortodoksit eivät syö laskiaisviikolla enää lihaa.

Laskiaispulla | Martat

Muita tyypillisiä maitopyhälaskunedälin ruokia maailmalla ovat erilaiset juustopiiraat ja juustokakut. Amerikkalainen juustokakku

Blini (ven. блины)

Blini kuuluu slaavilais-ortodoksiseen paaston valmistusaikaan. Tyypillisesti blinien päällä nautitaan mätiä, smetanaa, punasipulia, tilliä ja mustapippuria. Yleisiä lisukkeita ovat myös suolakurkku, sienisalaatti, katkaravut, lohi, homejuustot ja hunaja.

Perinneruuista on eri aikoina ja eri alueilla syntynyt paljon erilaisia muunnoksia, niin myös blineistä. Blini on alun perin ollut uunissa paistettu, hapatettu kakkunen. Nykyään venäläiset viittaavat blinillä useammin ranskalaistyyppiseen, ohueeseen vehnälettuun. Suomessa blinillä tarkoitetaan edelleen paksua, hiivalla kohotettua, pientä tattarilettua. Blinitaikinaan tulee, reseptistä riippuen, hapankermaa, olutta, kivennäisvettä, ja tietenkin paljon voita. Lettujen päälläkin nautitaan usein voisulaa – yksi laskiaisviikon nimistä onkin voiviikko.

Blinit tulevat taas – ota talteen Pokrovan veljestön suussa sulava resepti! | Aamun Koitto

Bliniviikon kautta kohti sovintosunnuntaita ja suuren paaston alkua - Suomen ortodoksinen kirkko

Venäläisten blinien historiaa | Ruoka | Yle

Syrniki ja oladi ovat slaavilaisia rahka- ja piimälettuja.

Syrnikit eli rahkaletut

Piimäletut | Myllyn Paras

Itä-Euroopan katolisilla kulttuurialueilla laskiaisviikon torstai on nimeltään **rasvatorstai**. Perinteisesti tällöin on keräännytty yhteen syömään pois kaikki paastoon sopimaton, ja juomaan pois viinit. Puolassa rasvatorstaina nautitaan Enkelin siipiä (faworki) ja hillomunkkeja.

Kuva: Pixabay/ aszak

Faworki on puolalainen karnevaaliajan herkku.

Enkelin siivet (faworki) | KitchenAid FI

Miksi torstai on mässäilypäivä?

Kansallisissa tapakulttuureissa on havaittavissa, että mässäily ajoitetaan usein torstaille: Kreikassa vietetään kärytorstaita, Puolassa rasvatorstaita ja Suomessakin torstai on perinteinen hernari ja pannari -päivä.

Tämä johtuu siitä, että torstai sijoittuu kahden paastopäivän väliin. Kristityt ovat jo varhaiskirkon aikana paastonneet keskiviikkoisin ja perjantaisin. Nämä paastopäivät pidetään Kristuksen kavaltamisen ja ristikuoleman kunniaksi ja ne ovat sunnuntaihin, ylösnousemuspäivään, valmistavia paastopäiviä. Ortodoksinen kirkko noudattaa edelleen molempia, kun taas roomalaiskatolinen kirkko on pitänyt vain perjantaipaaston.

Kyseessä on siis uskonnolliten normien ja arjen käytänteiden muovaava perinne. Pilaantuvat eläinkunnan tuotteet on torstaina pitänyt syödä pois, minkä lisäksi paastopäivän jälkeen ja/tai edellä on kaivattu vahvaa ruokaa.

Laskiaisviikon lauantaina vietetään **askeesissa kirkastuneiden pyhittäjien muistopäivää**.

Askeesissa kirkastuneiden pyhittäjien muistopäivä – Ortodoksi.net

Isä Serafim Seppälän opetuspuhe askeesissa kirkastuneiden muistosta

Kuva: Wikimedia Commons / Ninara

Laskiaisviikolla nautitaan maito-, muna- ja kalaruokia, ilotellaan ja leikitään lumessa. Samalla myös sovitaan erimielisyydet, jätetään taakse vanhat kaunat ja luovutaan pikkuhiljaa eläinkunnan tuotteista.

Sovintosunnuntai, maitopyhälasku

Jos te annatte toisille ihmisille anteeksi heidän rikkomuksensa, antaa myös taivaallinen Isänne teille anteeksi. Mutta jos te ette anna anteeksi toisille, ei Isännekään anna anteeksi teidän rikkomuksianne. Kun paastoatte, älkää olko synkän näköisiä niin kuin tekopyhät. He muuttavat muotonsa surkeaksi, jotta kaikki varmasti huomaisivat heidän paastoavan. Totisesti: he ovat jo palkkansa saaneet. Kun sinä paastoat, voitele hiuksesi ja pese kasvosi. Silloin sinun paastoasi eivät näe ihmiset, vaan Isäsi, joka on salassa. Isäsi, joka näkee myös sen, mikä on salassa, palkitsee sinut. Älkää kootko itsellenne aarteita maan päälle. Täällä tekevät koi ja ruoste tuhojaan ja varkaat murtautuvat sisään ja varastavat. Kootkaa itsellenne aarteita taivaaseen. Siellä ei koi eikä ruoste tee tuhojaan eivätkä varkaat murtaudu sisään ja varasta. Missä on aarteesi, siellä on myös sydämesi. (Matt. 6:14–21)

Kuva: Flickr / Jim Forest

Sovintosunnuntai on viides ja viimeinen suuren paaston valmistussunnuntai. Se tunnetaan myös **laskiaissunnuntai**na, sillä silloin laskeudutaan suureen paastoon. Karjalaksi sovintosunnuntai on **maitopyhälasku**, eli maitopaastoonlasku.

[Sovintosunnuntai – Ortodoksi.net]

Sovintosunnuntai eli laskiaissunnuntai on maslenitsa-viikon huipennus. Laskiaisherkkujen syönti ja ilonpito hiljenee illan lähestyessä, kun ortodoksit rauhoittuvat laskeutumaan seuraavana päivänä alkavaan Suureen paastoon.

Sovintosunnuntain ehtoopalvelus on ensimmäinen suuren paaston jumalanpalvelus, sillä liturginen vuorokausi alkaa ehtoosta. Paasto kuitenkin noudattaa kalenterivuorokauden rytmiä, eli ruokapaasto alkaa vasta keskiyöllä.

Sovintosunnuntain ehtoopalvelus alleviivaa paaston alkamista usealla eri tavalla:

- Liturgiset tekstiilit vaihtuvat violetteihin. **Violetti** on paaston liturginen väri.
- Pyhän Efraim Syyrialaisen paastorukousta aletaan lukea tästä lähin **jokaisessa arkipäivän jumalanpalveluksessa**, aina suuren keskiviikon EPL:an asti.
- Ehtoopalveluksen lopussa toimitetaan ns. **anteeksipyynnöt**. Ensin papisto pyytää kirkkokansalta anteeksi, minkä jälkeen koko kirkkokansa pyytää toinen toisiltaan henkilökohtaisesti anteeksi.
- Rituaalisten anteeksipyyntöjen aikana kuoro laulaa **pääsiäiskanonia**.

Anteeksipyynnöt toimitetaan jonossa niin, että kaikki kohtaavat toinen toisensa kädestä pitäen ja kasvokkain. Toisiaan kristottaen seurakuntalaiset sanovat:

”Anna minulle (syntiselle) anteeksi.”

”Annan anteeksi, anna sinäkin minulle (syntiselle) anteeksi.”

”Jumala antaa anteeksi.”

Toisinaan anteeksipyyntöjä edeltää maahankumarrus toisen edessä.

Sovintosunnuntain kansanperinteitä:

Haudoilla käydään pyytämässä anteeksi pomoniekoilta.

Viimeinen ruoka, joka nautitaan ennen laskeutumista paastoon ennen keskiyötä, on keitetty kananmuna. Pääsiäisyönä seitsemän viikon pituinen paasto rikotaan siunatulla kananmunalla. Kananmuna on ylösnousemuksen vertauskuva.

Sovintosunnuntain iltana ruokapöytää ei siivota. Pöydän siivous jätetään Puhtaan maanantain aamuun.

Kreikassa leivotaan taikataikinasta seitsenjalkainen paastorouva, Kira Saraakosti. Paaston jokaisena lauantaina Kiralta katkaistaan yksi jalka ja näin seurataan paaston etenemistä. Suurena lauantaina katkaistaan viimeinen jalka, joka asetetaan viikunakulhoon. Löytäjälle se tietää onnea.

Kira Sarakostin silmät on suljetttu, eikä hänellä ole suuta tai korvia. Hän ei puhu, kuule tai näe pahaa, sillä hän paastoaa. (Kuva: Irene Oakes, julkaistu luvalla)

Kuva: Wikimedia Commons / Vladimir Lobachev

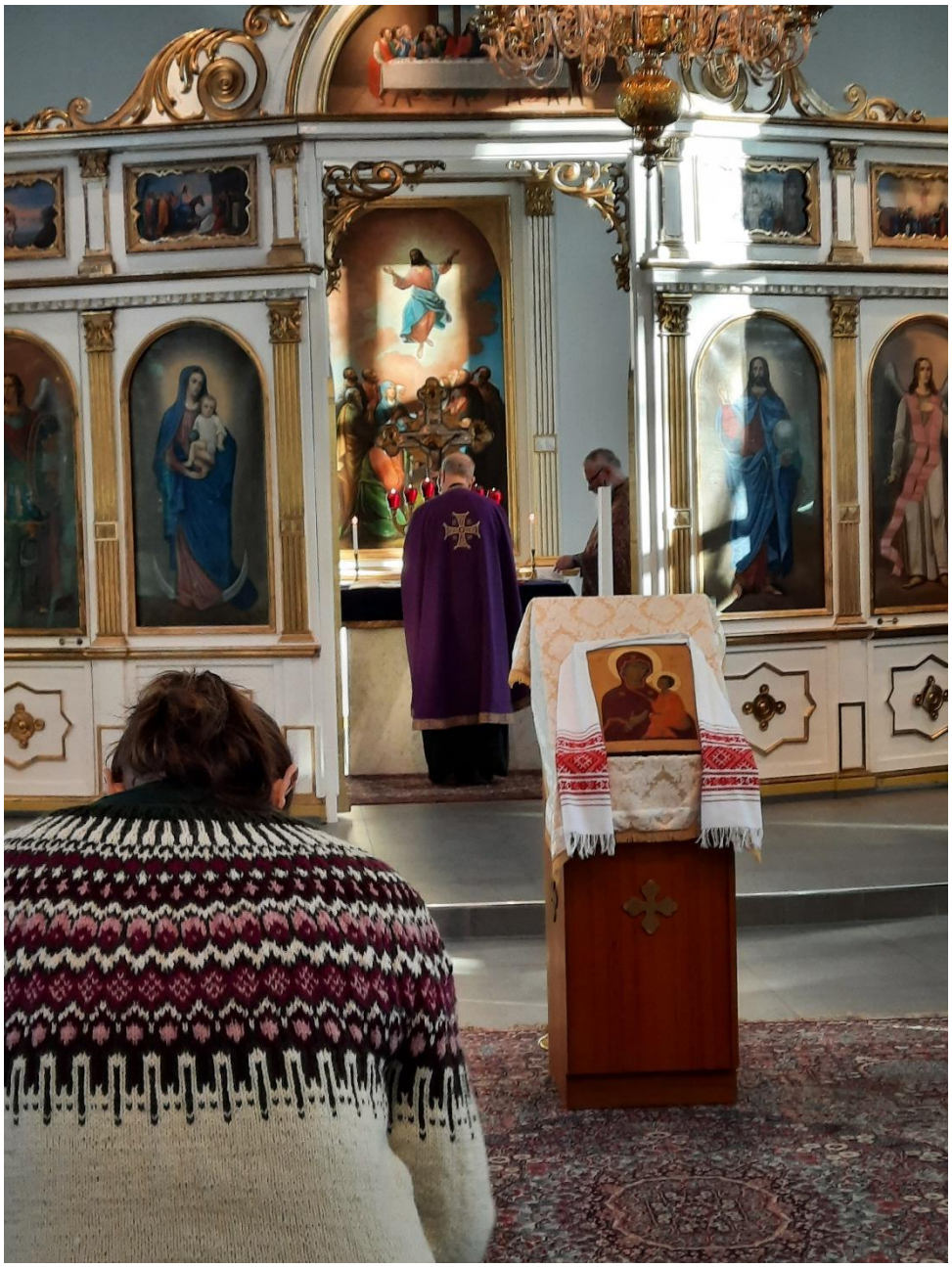
Venäjällä Maslenitsa-nukke poltetaan ja jätetään hyvästit talvelle. Viimeiset blinit heitetään myös tuleen. Tuhka sirotellaan lumeen tai pelloille tuottamaan hyvää satoa.

Laskiaisperinteet muistuttavat Kynttiläpäivän perinteitä. (Ks. 2.2.)

Suomessa on laskiaisena tapana laskea mäkeä kilpaa. Laskiessa huudetaan ”pitkiä pellavia, pitkiä pellavia!” Mitä pidemmälle kelkka liukuu, sen paremmin onnistuu tulevan vuoden kylvö ja sato.

» Laskiainen

Norjassa ja Tanskassa lapset virpovat laskiaisena koristelluilla koivunoksilla.

Paastoon laskeutuessamme voimme muistaa Sakkeuksen kaipausta, publikaanin nöyryyttä, tuhlaajapojan katumusta ja tuomiosunnuntain asettamaa ”kategorista rakkauden imperatiivia”, sekä toivottaa toisillemme iloista paastoa sanoen:

”Jumala antakoon meille anteeksi hyvyydessään ja ihmisrakkaudessaan.”

Laskiaistiistai, Mardi Gras

Suomalaisessa kalenterissa on kaksi laskiaista: laskiaissunnuntai ja laskiaistiistai.

Ortodoksinen kirkko ei vietä laskiaistiistaita. Laskiaistiistai on roomalaiskatolisen kirkon paastoonlaskeutumisen juhla, sillä katolinen kirkko aloittaa paaston kaksi päivää ortodoksista kirkkoa myöhemmin, tuhkakeskiviikkona.

Roomalaiskatoliset laskevat Suureen paastoon myös Suuren viikon, mutta vähentävät pois kaikki sunnuntaipäivät. Kun heidän ensimmäinen paastoviikkonsa on vielä kaksi päivää lyhyempi, tulee heidänkin paastonsa kestoksi tasan 40 päivää.

Roomalaiskatolisten reilun kahden viikon pituinen karnevaalikausi huipentuu viimeisiin laskiaispäiviin, jolloin ortodoksit viettävät jo puhdasta viikkoa. Erityisen riehakkaasta juhlinnasta tunnetaan juuri laskiaistiistai eli Mardi Gras (rasvatiistai). Silloin katolisissa maissa järjestetään värikkäitä karnevaalikulkueita ja syödään rasvaisia lettuja. Laskiaistiistai on kuitenkin myös hiljentymisen päivä, sillä se on monien roomalaiskatolisten vuosittainen ripittäytymispäivä. Kirkkoon tuodaan edellisvuoden palmusunnuntain kuivat palmunoksat tai niistä tehdyt palmuristit, jotka poltetaan kirkon pihalla tuhkaksi.

Englanniksi laskiainen on Shrovetide. Shrove tarkoittaa synninpäästöä. Katolisilla on tapana käydä ripillä ennen paaston alkua. Tämä vastaa meidän anteeksipyyntöperinnettämme.

Seuraava päivä, **tuhkakeskiviikko** vastaa roomalaiskatolisilla meidän puhdasta maanantaitamme, sillä se aloittaa heidän pääsiäispaastonsa. Katoliset saavat silloin kirkossa otsaansa palmunoksien tuhkan ja oliiviöljyn sekoituksesta tehdyn tuhkaristin, jota kantavat otsassaan koko päivän, merkkinä paaston alkamisesta ja katumuksesta.

Kuva: Pixabay/ Myriams-Fotos

Memento, homo: Quia pulvis es, et in pulverem reverteris.

Muista ihminen: Maan tomua sinä olet, maan tomuun sinä palaat (1. Moos. 3:19).

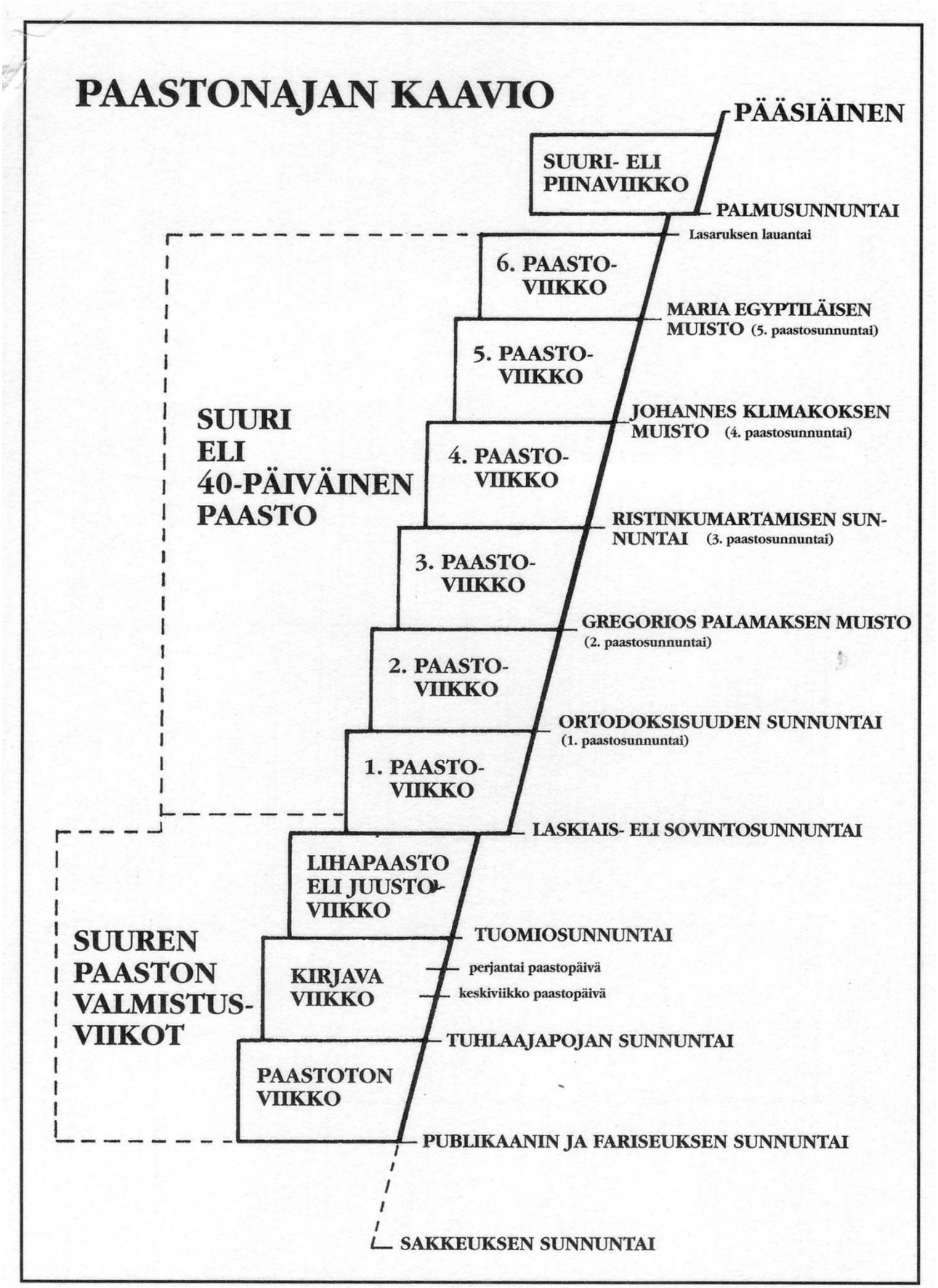
Nämä sanat lausutaan tuhkakeskiviikkona, kun kirkkokansan otsaan piirretään tuhkaristi.

Karnevaaliperinteet ovat osin perua roomalaisesta Saturnalia-juhlasta (ks. 6.1.)

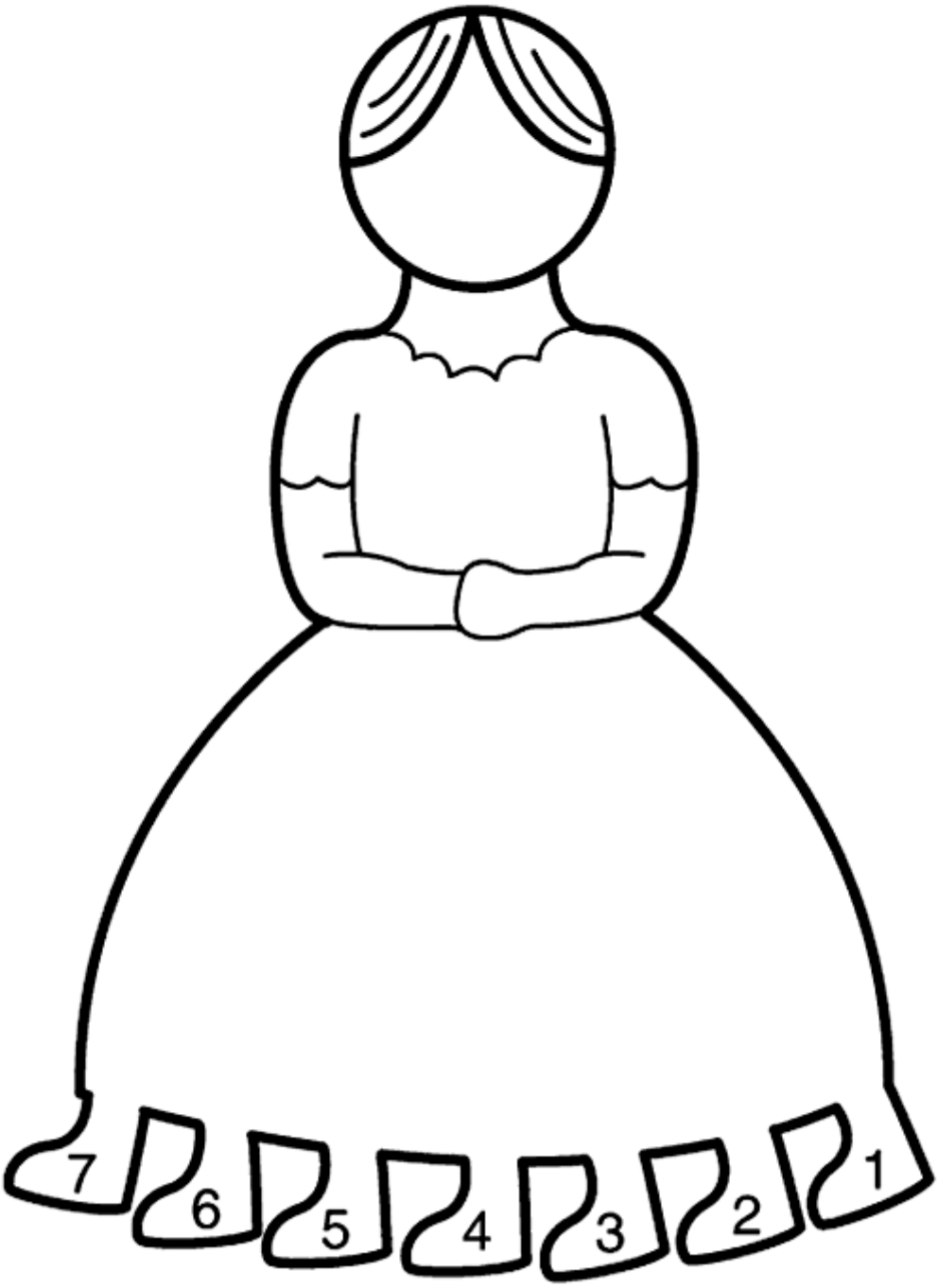

Flickr-kuvat: Louis Vest (yllä) Eric Wagner (alla)

PAASTONAJAN KAAVIO
PÄÄSIÄINEN
SUURI- ELI PIINAVIIKKO
PALMUSUNNUNTAI
Lasaruksen lauantai
6. PAASTO-VIIKKO
MARIA EGYPTILÄISEN MUISTO (5. paastosunnuntai)
5. PAASTO-VIIKKO
JOHANNES KLIMAKOKSEN MUISTO (4. paastosunnuntai)
SUURI ELI 40-PÄIVÄINEN PAASTO
4. PAASTO-VIIKKO
RISTINKUMARTAMISEN SUNNUNTAI (3. paastosunnuntai)
3. PAASTO-VIIKKO
GREGORIOS PALAMAKSEN MUISTO (2. paastosunnuntai)
2. PAASTO-VIIKKO
ORTODOKSISUUDEN SUNNUNTAI (1. paastosunnuntai)
1. PAASTO-VIIKKO
LASKIAIS- ELI SOVINTOSUNNUNTAI
LIHAPAASTO ELI JUUSTO-VIIKKO
TUOMIOSUNNUNTAI
SUUREN PAASTON VALMISTUS-VIIKOT
KIRJAVA VIIKKO
perjantai paastopäivä
keskiviikko paastopäivä
TUHLAAJAPOJAN SUNNUNTAI
PAASTOTON VIIKKO
PUBLIKAANIN JA FARISEUKSEN SUNNUNTAI
SAKKEUKSEN SUNNUNTAI

GREEK LENTEN CALENDAR

The people of Greece used calendars like this one to count down the remaining weeks of Lent until Easter. Cut out this person and take off one shoe each week. Decorate her dress. Draw a face without a mouth to symbolize the fasting that occurs during this holiday.

© 2019 Crayola. Serpentine Design®

Find everything imaginable at Crayola.com